

til at skaffe den Bevilling paa Finansloven, der skal føre Sagen ud i Virkelighedeu, er det forbeholdt Fremtiden at vise.

For Tiden arbejder jeg paa at indsamle Oplysninger om, hvordan Husførelsen er og i den sidste Menneskealder har været her i Landet.

For 2 Aar siden bad jeg Kvinder i forskellige Egne af Landet, særlig Medlemmer af »Dansk Kvindesamfund« fortælle mig, hvordan de indrettede deres daglige Husholdning, og hvorledes de bar sig ad med enkelte større Arbejder, som Bagning, Brygning, Slagting, osv. Da jeg havde faaet Svar fra henved et Par hundrede Kvinder, udarbejdede jeg, paa Grundlag af de fremkomne Oplysninger, Spørgsmaalene mere i Enkelthederne og udsendte dem paany til flere Kvinder. Jeg har i den senere Tid modtaget Svar fra ca. 150, og har Løfte om Svar fra endnu mange flere. Naar disse Svar indkomme, og jeg atter faar dem bearbejdet, lader jeg Spørgsmaal om Husførelse trykke og udsende i endnu større Kredse.

I Sommerferien i Aar rejste jeg rundt og deltog i Brygning og Bagning i forskellige Egne af Landet, særlig i Ringkøbing Amt og paa Bornholm, for at se hvorledes de forskellige Arbejdsmetoder, jeg skriftlig havde faaet Oplysning om, virkede i Praksis; og det var baade fornøjeligt og lærerigt saaledes at gaa i Skole hos praktiske og erfarne Husmødre. Jeg haaber senere at faa Lejlighed til at besøge andre Egne og tillige at kunne være med til Slagting, Vask, m. m.

Jeg haaber i Løbet af faa Aar at faa mange gode og værdifulde Oplysninger, og agter at bearbejde disse, saa at de dygtige Husmødres Erfaringer kan komme andre Husmødre til Gode og maaske ogsaa i nogen Maade tjene til Vejledning for de Mænd, som vil faa den Opgave ved Forsøg og Studier at skaffe Spørgsmaal vedrørende Husøkonomien undersøgte og oplyste.

Deres
Birgitte Berg-Nielsen.

Litteratur.

N. F. S. Grundtvig: **Nyaarsmorgen.** Udgivet med Oplysninger af Holger Begtrup. (Schønbergs Forlag).

En ny Bog kan man just ikke kalde en, der udkom for hele 77 Aar siden, og dog vilde det kunne forsvares, da det mærkelige og mægtige Digt først nu ved H. Begtrups Udgave er bleven tilgængeligt for den store Almenhed.

Digtet er en af de ejendommeligste Fremtoninger i vor danske Bogverden, ejendommelig og enestaaende som sin Forfatter, hvis »Hjærtetkvad«, efter hans eget Sigende, det var. Efter i samfulde syv Aar at have ladet sin Harpe hænge og samle Støv paa Væggen, mens han begravede sig i Oversættelserne af Snorro Sturlesons »Heimskringla« og vor egen Saxo, griber den fyrretyve-

aarige Skjald og Præst med et kraftigt, som aldrig før — og næppe heller siden — i Stregene og udsynger sin »udstandne« Død« og sit nyvakte Haab for det danske Folk og den danske Kirke. Det er som om det frosne Væld i hans Indre pludselig brister og sprænger Iskorpene, Modløsheden og Opgivetheden. Hans Digt er et stortartet Opgør med hans Ungdom. Man mindes uvilkaarligt Henrik Ibsens Bestemmelse af, hvad det er at digte:

»At digte er Kamp med Trolde
i Hjærtet og Hjærnens Hvalv,
at digte, det er at holde
Dommedag over sig selv.«

Man forstaar, hvad Ingemann, hvem Grundtvig i jublende Glæde over »Valdemar den store og hans Mænd«, som netop samtidig udkom, hilser som en Svale, der varsler Sommer, — hvad Ingemann skriver til Vennen i Hovedstaden, at Læsningen af Digtet havde sat ham, Sorødigteren, i »en besynderlig drømmende Stemning«. Thi man rives med af de stærke Syner, som er gaaet forbi Skjaldens Sjæleøje.

Intet Levnetsløb kunde, udvortes set, være mere ubetydeligt end den kristianshavnske residerende Kapellans. Og dog er der faa, der har levet et saa bevæget, indholdsrigt Liv, thi den fattige Præst ved vor Frelzers Kirke var en af Aandens udkaarne, en af »de sjældne faa«, der oplever mere i deres afsides Kammer end andre midt paa Verdens store Skueplads. Man rives med — naar man da ellers har nogen Forstaaelse. Med Digtet sidder man paa Slejper, som med susende Hov farer i Luften højt over Land og Hav, og stiger i Følge med ham og den underfulde Kvinde ned under Jorden og ser helt mange sære Ting. Det drøner af Sværde og skinner af Skjolde, — og saa toner med et Luthers Salmesang og den »gamle Malenes« Stemmer sammen for det indre Øre, Reformationstidens Minder mødes med Barneminderne fra Udby Præstegaard.

Man rives med, — men trættes dog efterhaanden som Dunkelheden fortsætter sig. Der er ogsaa noget bedøvende ved selve Verse-maalet, der minder om en styrtende Fos — uophørligt brusende og brusende ned, til man ør i Hovedet vender sig bort fra den og stopper Fingrene i Øret.

»Jeg drømte, at Helte
opstege af Jord
med Klinger ved Bælte
som Kæmper i Nord,
og Harpen slog Brage
med Fingre af Guld,
saa aldrig der Mage
var hørt over Muld,
og herligt, med Klagen,
Valkyriesangen
henstrømmet i dundrende Kor.«

Ikke sandt — det er sært betagende, dette Versefald, hvori han skildrer baade sin Ungdoms Begejstring for Nordens Oldtid, for Edda og Sagaerne, og sin Manddoms Genembrud til levende Kristentro. Men de godt og vel 300 Vers virker saa overvældende baade ved Ensformig-

heden i Klang og ved de Fordringer, Indholdet stiller til Læserens Forstaaelse, der atter er afhængig af et indgaaende Kendskab til Grundtvigs personlige Historie og forudgaaende Forfatterskab, omfangsrigt og mangeartet som det er.

Nærværende Anmelder tilstaar, at skønt han fra sin Barndom har kunnet store Stykker af »Nyaarsmorgen« udenad, og siden har haft ualmindelig rig og ikke ubenyttet, Adgang til at vinde Forstaaelse af Digtet, saa har det dog hidtil kun været smaat bevendt dermed.

Det er derfor et godt Stykke Arbejde, Begtrup har taget sig for, og højst betimeligt, naar dette mærkelige grundtvigske Efterladenskab ikke fremdeles, maaske for altid, skulde henligge som en død Skat. Han fortolker Digtet som en bibelkyndig Præst eller Professor fortolker et profetisk Skrift. Han gennemgaar det Vers for Vers og han viser Sammenhængen. Skulde nogen magte det, maatte det netop være Begtrup, der har enestaaende Forudsætninger til at løse Opgaven. Og han har løst den paa den smukkeste Maade.

U. Birkedal.

Kvindens Valgret.

Mon det nu ikke snart skulde være paa Tiden, at vi Kvinder fik et Ord med i Laget, fik lidt at sige om vore egne Sager, lidt Medbestemmelsesret over vore egne Penge? Mon det ikke snart var paa Tiden, at Samfundet kom til at høre Gavn af vore Tanker, vor ejendommelige Maade at se Sagerne paa? Samfundet kan saamæn trænge til os, og vi trænger for Resten ogsaa til Samfundet. Lidt mere Interesse for, hvad der foregaar udenfor vore egne Enemærker, kunde vi nok behøve.

Paa Mandag mødes alle vaagne Kvinder i København til et stort Møde, hvor Frøken Gina Krog fra Kristiania vil tale om, hvad de norske Kvinder har opnaaet ved deres store Arbejde for denne Sag. Frk. Krog er den maalbevidste Forkæmper for norske Kvinders Ret, samtidig med, at hun er den fint dannede, intelligente Dame, der vilde være en Pryd for ethvert Lands politiske og kommunale Repræsentation. I Decbr. Maaned skal de norske Kvinder for første Gang gaa til Valg — og vælge Kvinder. Deres forskellige Valgsteder indeholder baade Mands- og Kvinde-Navne. Os her i Danmark vil det interessere alvorligt, hvorledes disse Valg ender; og vi vil følge deres Bestræbelser med vaagent Øje, thi vi ved, at vi selv om kortere eller længere Tid opnaar den samme Valgret og Valgbarhed, som de nu nyder,

saa vist som alt, der er Ret og Retfærdighed dog maa sejre til sidst.

Men lad os nu flokkes om Gina Krog paa Mandag. Og hvis vi kan finde nogle Modstandere af Sagen, saa lad os endelig faa dem med til Møde. Ogsaa de lunkne og ligeglade maa vi se at faa med.

Mødet er offentlig og holdes i Citys Lokaler, Mandag 11. Novbr. Kl. 8.

Anne Brun.

Staden Københavns Regnskab

er udkommet for forrige Aar (1900) og er, som alle velaffattede Regnskaber, en Lektüre, der er fuld af Interesse og spændende paa alle de 327 store Kvartsider.

Bogen giver et glimrende Billede paa den nymodens Storby med dens Krav paa Orden, Undervisning og Renlighed, dens Forpligtelser overfor Samfundets Ulykkelige og dens Pengesorger; den fortæller os baade om Nød og Fattigdom, men ogsaa om den Hjælp, der er ydet frivillig snart som Legater, snart som direkte Understøttelser.

Der er en Anke, vi kunne rette mod dette omfangsrige og talende Værk, det er dets Mangel paa ensartet Bogholderi i de forskellige Afdelinger. Nogle Steder er der anført Mængden af det forbrugte i Forbindelse med dets Værdi, andre Steder er kun anført det rent regnskabsmæssige Beløb. Det er muligt, at alle Afdelingerne føre et fuldstændigt ensartet Regnskab — og det er selvfølgelig det eneste rigtige —, men man kan ikke se det af denne Bog.

For Læserne af »K. og S.« kan ikke ethvert Tal være af Interesse, vi ville derfor kun udtage rent statistisk de Lønninger, der gives de i »Stadens Tjeneste« ansatte kvindelige Medhjælpersker, forsaavidt man af Værket kan se, hvem der er kvindelige.

I selve Kontorerne synes Principet — Assistent — at være yndet, uden Tilføjelse af om det er en Kvinde eller en Mand, saa der maa vi lade vor Videbegærlighed ubesvaret.

Af Lærerinder se vi derimod:

161 paa Gagegrad		Kr. 1800
60 - - - - -		1700
54 - - - - -		1600
51 - - - - -		1500
161 - - - - -		1400
6 Timelærerinder		0,80
7 - - - - -		0,75
124 - - - - -		0,60

med et gennemsnitligt Timeantal af 33½ ugentlig.

Paa Hospitalerne faar Oldfruen henholdsvis Kr. 840, 940, 965, 1120, 1140, 1220, 1420, men nærmere Forklaring til den store Forskel se vi os ikke i Stand til at give. To af Hospitalerne har:

jeg ikke. Men hvad der vilde være latterligt, det var, om jeg gik forbi Dem, der i femten Aar var min elskede, højt agtede Hustru, som om De var mig en Fremmed.

Fru Despierres, blidt. — Ja, De har Ret, min Ven.

De gaar i Tavshed hen til Bane-gaarden, der ligger tæt derved. Ventesalen, de kommer ind i, er tom.

Fru Despierres, tager en Stol og sætter sig med Ryggen mod Vinduet, Herren tager Plads ved Siden af hende.

Herren, næsten sagte. — Claire! Fru Despierres. — Ja.

Herren. — Træk Deres Slør op. Fru Despierres. — Vil De have, at ...

Herren. — Jeg vilde saa gerne se Deres Ansigt, og det kan jeg ikke bag det tætte Slør.

Fru Despierres. — Aa, jeg har forandret mig meget!

Hun trækker langsomt Sløret op. Hun har et overordentlig kønt Ansigt, der, set paa Afstand, kan gøre Indtryk af at være ungt endnu, men naar man ser det tæt ved, røber

den dybe Rynke mellem Øjenbrynene, de opsvulmede Øjenlaag og især, især! Ansigtsmusklernes stærke Spænding, der synes med Anspændelse af al deres Viliestyrke at fastholde Trækkenes rene Linier, at hun er langt over de fyrrer og stærkt nærmer sig de halvtreds.

Herren, oprigtig. — Hvor er De dog smuk! De er stadig den samme! Fru Despierres, hastigt. — Er det sandt?

Herren. — Det sværger jeg.

Fru Despierres, med sørgmodig Stemme. — Jeg vilde intet hellere end tro Dem, min Ven, men jeg ved, det ikke er sandt. Det er Deres Øjne, der, ligesom Deres trofaste Hjærte, stadig er de samme, de ser mig, som jeg var i gamle Dage, da De elskede mig. Se dog rigtig paa mig. Jeg er malet hvid og rød ... jeg er sminket som en Skuespillerinde paa Scenen ... Der er intet sandt og oprigtigt mere bag den Maske!

Hun stryger sig hurtigt med Haanden henover Ansigtet og vender Hovedet bort.

Herren. — Claire! Hvorfor siger De alt det? Jeg sværger, hører De? jeg sværger, at De er endnu lige smuk! Men hvad jeg søger og ikke mere finder, det er Deres glade, straalende Blik ... Aa Gud! Skulde mit Offer være bragt forgæves? At jeg indvilgede i skilles fra Dem, at give Dem Deres Frihed igen ... naa ja, i at De ægtede Despierres, det var, fordi De mente, at De kun kunde blive lykkelig med ham — med ham alene ... Er De maaske ikke lykkelig?

Fru Despierres. — Tal sagtere! (Han har virkelig ladet sig henrive af sin Bevægelse til at tale noget højere, og der er kommet flere Rejsende ind i Ventesalen.) Tal sagtere! Lykkelig? Jo, vær De blot rolig, jeg er lykkelig? Jo, denne vanvittige, denne afsindige Handling at gifte mig med en Mand paa trediver, er virkelig lykkedes hidtil ... Min Mand lader til at elske mig; jeg tror, han elsker mig, men ...

Herren. — Men hvad? ... Fru Despierres. — Aa, min Ven! Har De aldrig drømt, at De bar i

Deres Arme et Barn, De elskede over alt, men som var saa tungt, at De sank i Knæ under dets Vægt? Ved hvert Skridt, De maatte gøre fremad, følte De, trods den fortvivlede Kraft, hvormed De knugede det til Deres Hjærte, at Taget løsnedes, at det var ved at glide fra Dem, at falde til Jorden, hvor det vilde knuses. Saaledes bærer jeg min Lykke, i den evige Angst for at miste den, hvad Øjeblik det skal være; thi denne Lykke, der er abnorm, næsten utilbørlig, kan ikke, bør ikke være ved, det er jeg saa sikker, saa usvigelig sikker paa! ... Og saa over jeg ikke at nyde Nuget, forstaar De det? fordi jeg i Rædsel venter Timen, der maa komme!

Herren. — De kender ikke Dem selv; De hører til den Slags Kvinder, man aldrig bliver træt af! Men De ser jo selv, at jeg, Deres gamle Mand, jeg kan ikke uden Bevægelse se Dem igen! ...

Fru Despierres, fortsætter uden at høre, hvad han siger. — Aa, der som De vidste, dersom De vidste! Jeg giver Afkald paa at gaa ud sam-